

СВАБОДА

1994

— 24 кастрычніка —

№39

Кошт 50 рублёў

ГОД ЗАСНАВАНЬНЯ 1902
ВЫХОДЗІЦЬ З 1990Галоўны рэдактар
Igor ГЕРМЯНЧУК
Заснавальнік Павел ЖУК
Выдавец
«Газета СВАБОДА», Ltd.
Наклад 50 000АДРАС РЭДАКЦЫИ:
220088, Менск,
вул.Іванаўская, 56
Тел. 36-24-41

Прэзыдэнт
зьбіраеца
памяняцца
з Грыбам
службовыі
кабінетамі

У прэзыдэнцкай
загаднай разыдэнцыі,
дзе жыве цяпер
Лукашэнка, на мінулы
тыдні началі грыб'яць батарэй.
Прэзыдэнт абяцае, што
хутка і ў кватэрах іншых
грамадзянаў будзе цёпла,
магчыма нават на гэтым
тыдні.

А ў прэзыдэнцкай адміністрацыі, тым часам, выноша-
еца ідэя пераносу службовых
апартамэнтаў Аляксандра Рыго-
равіча. Як стала вядома карэ-
спандэнту СВАБОДЫ, прэзыдэнт
з апартаментамі мяркуюць пераехаць
з Дома ўраду ў будынак
былога ЦК КПБ, дзе цяпер
размешчанае Вярхоўны Савет.
Відаць, Лукашэнка сьпіці і
бачыць сябе ў шыкоўных апар-
тамэнтах першага сакратара
ЦК КПБ.

Аднак, наўрад ці гэта спа-
дабаеца шяперашняму гаспадару
кабінета М.Грыбу і дэпу-
татам, якія пасыпелі тут ажыць-
ца. Калі Лукашэнка ўсё ж
наважыцца ажыцьцяўіць ідэю
пераезду, то без канфлікту тут
не абыдзеца.

Мікола ГРЫНЯВІЦКІ



Багданкевіч з Чыгіром у Нью-Ёрку, а рубель у...

Дзіўная рэч. Як толькі ў Маскве курс
рубля рэзка ўпай, там адразу успрынял
гэта за катастрофу, прэзыдэнт Ельцын
пачаў здымаль з пасады вінаватых, на
ягоную думку, кіраунікоў. А ў нас?

Даляр у Беларусі скача ўверх яшчэ больш
неверагоднымі тэмпамі, а прэзыдэнт, урад і
Нацыянальны банк успрымаюць гэта амаль як
нормальную зьяву. Быццам так і павінна быць,
быццам гэта не ўлівае на эканоміку. Няўжо
яны ня бачаць, што з падзеньнем курсу нашага
рубля паўзуць уверх усе цэны: і на прадукты,
і на бэнзин, і на адзенінне — на ўсё. А вы
пішаце і радуетесь, што Багданкевіч разам з
Мясінковічамі ды Чыгіром разъяджаюць па
мадрыдах, ню-ёрках ды парыжках. А мой месячны

заробак тымчасам за адзін тыдзень упаў з 20
да 15 даларай.

Я ўжо нават на памятаю, калі апошні раз у
нас якога-небудзь міністра здымалі з пасады за
правалы ў працы. Здаецца, гэта было толькі на
пленах ЦК КПБ. А цяпер у нас усё сьпісваеца на «аб'ектыўныя абставіны». Па-
глядзіце ў іншых краінах: як што здараеца, там
адказвае найперш міністар.

Кебіч у свой час не хацеў нікога выганяць,
бо баяўся, што тады можа парушыцца ўся
піраміда. А чаго байца Лукашэнка? Чаму ён
нік не рэагуе?

Менск

Сяргей КАНДРАЦЬЕЎ

Таньней набыў — хутчэй прадаў оптам і нядорага



Афіцыяны прадстаўнік кампаніі Venture Implex
у Рэспубліцы Беларусь ЗАТ "Вердзі"
Менск, вул. В.Харужай, 29, оф. 115 (11 паверх)
тэл./факс 344-355

Запрашаем да супрацоўніцтва рэгіянальных дыstryбутораў

За 13 мэтраў паркалю — тры гады турмы

Карэспандэнт СВАБОДЫ
сутькнуўся з фактам, зъ
якога вынікае падозранье,
што нашая дзяржава
паставіла на мэце
пасадзіць у турмы палову
населеніцтва краіны.

Факт такі. Баранавіцкі га-
радзкі суд разгледзеў справу
гр.Гладкага і за крадзеж «у
асабліва буйных памер» за-
судзіў яго на 3 (тыры) гады
пазбаўлення волі. За што?
Высьвятляеца, зварчык Вя-
часлаў Гладкі скраў на фабры-
цы 13 мэтраў паркалю агуль-
ным коштам 39.368 рублёў
(пасылька дэнамінацыі — 3.900).
Вось за гэта і ўляпілі 32-гадо-
ваму чалавеку тры гады. Дома
у яго засталася жонка з малым
дзіцем.

Судзьдзі тлумачаць: такі за-
кон, калі кошт скрадзенага
перавышае адну мінімальную
зарплату — гэта ўжо лічыцца
«асабліва буйным памерам»,
за што прадугледжана пака-
ранье ад 3-х гадоў і вышэй.
Такім чынам, гр.Гладкі скраў
на 39 тысяч, а мінімальная
зарплата была тады 30 тысяч.
Усё, маўляў, паводле закону.
Берасцейскі абласны суд, ку-
ды скардзіўся асуджаны,
пакінуў рашэнне бязь зыменаў.

Між тым, самі судзьдзі прыз-
наюць, што ў ранейшыя часы,
калі зарплаты былі па 120

рублёў, за такія злачынствы ў
турму нікога не садзілі, а
накладалі штраф ці наагул
накроўвалі справу на разгляд
«товарышческага суда». Цяпер
же так: скраў кавалак паркалю
альбо цэлы вагон (на мільёны
рублёў) — будуць судзіца па
адным і тым жа артыкуле. А
параўнайце зь сёньняшнімі
коштамі: скраў два кілі кепскай
каўбасы — і мінімум тры
гады. Ці ж не дурнота гэта?!

Тым часам, Міністэрства
ўнутраных спраў у лямантаве:
турмы перапоўненыя, палова
зъявленых сядзяць бяз пра-
цы, не хапае грошай на іхнае
харчаванье, «зоны» могуць
выбухнуць... і чыноўнікі ў Доме
ўраду пачынаюць разважаць...
дзе б гэта аднініць новую
турму.

Цікава, а што сабе думаюць
Грыб з Булахавым? Няўжо яны
сапраўды вырашылі пасадзіць
за краты палову дарослага
населеніцтва краіны: даярак,
што крадуць камбіком з кал-
гасных фэрмай, рабочых, якія
шагнучь з заводаў усё, што
«кепска ляжыць»?..

Іван СІДАР

Лукашэнка заганяе Вярхоўны Савет у цэйтнот

На гэтым тыдні Вярхоўны
Савет павінен пачаць
разгляд пропанаваных
прэзыдэнтам зъменаў у
заканадаўчых актах,
«неабходных дзеля
рэалізацыі праграмы па
выхадзе з кризісу».

Некаторыя пропанаваныя прэзы-
дэнта маюць досьць абстрактны
характар. Напрыклад, ён пропануе «да 1 сінекня 1994 г.
ураўніць у правах калгасы і
саўгасаў з мэтаю стварыць маг-
чымасць, якія б дазволілі ім
трансфармаваць пазынай у ак-
цыянэрныя таварысты». Пропано-
вава цікавая хіба тым, што
Лукашэнка заяўляе пра га-
тоўнасць развівтаца з калгас-
на-саўгасным ладам.

Ён і больш канкрэтныя
пропанаваны. «Унесці да 20 кас-
трычніка 1994 г. зъмены і
дапаўнені ў Часовы парадак
валютнага рэгулявання, праду-
гледзеўшы абавязковы продаж
экспартнай выручкі да 50%».
Альбо: «Прынесьці да 20 кас-
трычніка 1994 г. пастанову «Аб
памеры заработка платы»,
прадугледзеўшы ў ёй забесьпя-
чэнне ў кастрычніку-сінекні
росту зарплаты на ўзроўні 75%
ад інфляцыі, пры адначасовы
абмежаванні мінімальнай зар-
платы 17-ці тыс. рублёў».

Можна чакаць, што Вяр-
хоўны Савет пагадзіцца з баль-
шынёю прэзыдэнцкіх пропано-
ваў. Іншая рэч, ці пасыпелі
парламент зрабіць гэта «да 20
кастрычніка», як гэтага хоча
Лукашэнка. Вось тады прэзы-
дэнт зноў выйдзе на трывуну
і запатрабуе даць яму
паўнамоцтвы сваім ўказамі
зъмяніць заканадаўства.
Відавочна, менавіта таму Лука-
шэнка і пропанаваў Вярхоўнаму
Савету ўкладацца ў такія
жорсткія тэрміны.

TV
6 каналу

Апазыцыя БНФ
аб «прэзыдэнцкай
вэртыкалі»

стар.2

Як у Слоніме
прымалі камісію
прэзыдэнта

стар.3

Чаму Лукашэнка
не жыве са
сваёю жонкаю?

стар.4

Іван хоча
больш чым можа

стар.4

Будзьце
пільнымі:
вас слухаюць!

стар.8

Бокс для
багатай публікі

стар.8

Да ўвагі
рэкламадаўцаў

Кошты
рэкламнай плошчы:

1 см² — 5 000 руб.

на 1-й паласе — 7 000 руб./см²

на апошній — 6 000 руб./см²



Звяртайцесь
у рэдакцыю СВАБОДЫ

тэл/факс

36-24-41

Пятро ПАНКРАТОВІЧ

Па вэртыкалі — значыць крута

Прызначаныя прэзыдэнтам новыя афіцыныя асобы ў Віцебскай вобласці, здаецца, маюць намер дзейнічаць крута, як і належыць людзям «вэртыкалі».

Як заявіў новы начальнік упраўлення ўнутраных спраў абльсцікаму Аляксандру Пахомаў, «у нас ужо ёсьць сьпісы ўсіх, каму належыць

катэджы... Ідзе праверка за-
коннасці атрымання крэды-
таў і набыцця будмата-
тар'ялаў». Начальнік мясцовага
ўпраўлення службы кантролю
адміністрацыі прэзыдэнта
Мікалай Бялоў у сваю чаргу
паведаміў: «Мы ўжо маем
факты, калі некаторыя гаспадары
катэджаў імкнуться як-
найхутчэй іх пазбыцца...»

Іван ВАЛІН

Аэрапорт «Менск-2» будуць правяраць

Прэзідэнт Лукашэнка
адрэагаваў на зварот
групы працаўнікоў
аэрапорту «Менск-2».

17 кастрычніка Міністэрства транспарту абвясціла аб стварэнні Дзяржаўнай камісіі па праверцы аэрапорту. У яе склад увойдуць таксама прадстаўнікі Міністэрства ўнутраных спраў.

С.К.

Рыхтуюцца два варыянты «асноўных накірункаў зьнешне- палітычнай дзейнасці»

Камісія Вярхоўнага Савету па міжнародных справах сумесна зь Міністэрствам замежных спраў распрацоўваюць два варыянты дакумента пад назваю «Асноўныя накірункі зьнешнепалітычнай і зьнешнееканамічнай дзейнасці».

Гэта на зьнешнепалітычную дактрину, закрыты дакумент, а ейны канспектыўны правобраз, які будзе вынесены на амбреванне парламенту на гэтай сесіі. На думку высокапастаўленага прадстаўніка МЗС, выносіць абодва варыянты на разгляд Вярхоўнага Савету неразумна, бо гэта толькі забывае дэпутату. Прадстаўнік МЗС ухіліўся ад адказу на пытанніе пра характер супрачинасці паміж двума праектамі.

С.І.М.

Нацыяналісты рыхтуюць зъезд

У лістападзе ў Віцебску адбудзеца першы зъезд беларускіх нацыяналістаў.

Ухо працуе аргкамітэт. Мэта зъезду — стварыць адзіны нацыяналістычны рух.

БелаПАН



Пасьля Новага году наяўны і безнаёны рубель зраўняюцца

Як паведаміў першы намеснік старшыні праўлення Нацбанку Мікалай Кузьміч, з 1 студзеня 1995 г. плянуюцца адмяніць дзеяйныя цяпер для юрыдычных асобаў абмежаваны на перавод грошай з банкаўскіх раҳункаў на наяўны.

На ягоную думку, гэта ненармальная зьява, калі для наяўных грошай існуе адзін курс для арабаў, а для безнаёных — іншы. Сп.Кузьміч адзначыў, што супраць прынцыца такога рашэння выступае Міністэрства ўнутраных спраў, аднак Нацбанк, заявіў ён, будзе адстойваць сваю пазыцыю.

На думку экспартаў, магчымасць свободна пераводзіць «наяўныя» ў «безнаёныя» і наадварот зробіць лягчэйшым «адмыванье» грошай цянявымі і крымінальнымі структурамі, але гэта меншае зло, чым суіснаванье ў адной краіне па сутнасці дзвюх валютаў — наяўнай і безнаёной.

С.І.М.

Кіраваць будуць непадкантрольныя чыноўнікі, а пра барацьбу з карупцыяй забудзьцеся

Апазыцыя БНФ аб «прэзыдэнцкай вэртыкалі»

Беларусь вяртаецца да пайфэадальнага прынцыпу арганізацыі мясцовай улады.

Так расцэнывае Апазыцыя БНФ прынятая наядуна Вярхоўным Саветам па пропанове А.Лукашэнкі змены да закону «Аб мясцовым самакіраваннем», якія даюць прэзыдэнту права непасрэдна прызначаць кіраўнікоў мясцовай улады.

«Такім чынам поўнасцю зынічаюцца падставы мясцовага самакіравання, — адзначаеца ў афіцыйным паведамленні, падпісаным дэпутатамі Апазыцыі. — Такой систэмі няма ні адной дэмакратычнай краіне. Гэта вяртанне да ўзроўню бюрократычнага кіравання, падобнага як у былой Расейскай імперыі, і крок да ўсталявання аўтарытарызму ў Беларусі. Тут поўная неадлаведнасць прынцыпам Эўрапейскай хартіі тэртыярыйнага самакіравання. Кіраваць будзе прызначаны чыноўнік, абсалютна непадпрадкаўальны народу, непадсправаздачны і неадказны перад ім».

Апазыцыя лічыць, што гэта зроблена ня з мэтаю правядзення рэформаў, а выключна з дзеялістичнай пульви на будучыя парламенцкія выбарах. Аднак такая апэрацыя з самакіраваннем прывядзе да непаразуменняў з уладамі і сярод уладаў, да росту карупцыі, безадказнасці і беспакаранасці кіраўнікоў і ў цэлым начальніцтва, — падкрэсліваюць дэпутаты.

Апазыцыя расцэнывае гэтыя рашэнні як съведчаныя поўнага адзінства і ўзаємаразумення паміж савецкай і прэзыдэнцкай намэнклатурай: «Намэнклatura атрымала ад прэзыдэнта гарантіі непарушысці сваёй улады і захавання на пасадах, прэзыдэнт — поўную падтрымку намэнклатуры. Дэнамэнклатурызациі улады не адбылося. Пытанніне аб барацьбе з карупцыяй пахавана». Апазыцыя заяўляла, што бачыць выйсьце ў датэрміновым роспуску Вярхоўнага Савету і прызначэнні новых выбараў.

М.Г.

«Дзякую прэзыдэнту за хлеб і малако»

Пад такім дэвізам 14 кастрычніка ў Менску прайшла студэнцкая акцыя, арганізаваная Свабодным прафсаюзам Белдзяржуніверсітэту

Каля 300 студэнтаў са шматлікімі плякатамі ("Малако і хлеб — студэнцкі абед", «Хачу ёсці», «Президент — наш рулевы» і інш.) прайшлі маршам праз цэнтар сталіцы да пляцу Незалежнасці.

Зьеўшы тут свой хлеб з малаком, студэнты пачалі складаць пэтыцыю да прэзыдэнта з патрабаваннем забясьпечыць студэнцтва нармальнаю стылэндыяй. Пазней з Дому ўраду да іх выйшоў нейкі малады хлопец у клятчастым пінжалку, называўся прадстаўніком прэзыдэнта дэпутатам Лябедзька ды ўзяўся тлумачыць студэнтам эканамічную палітыку ўраду (гл. здымак справа). За парадкам сачылі 20 міліцыянтаў на чале

Мікола Грынявіцкі



Новыя гаспадары не шкадуюць інвестыцыі

З дазволу Берасцейскага гарвыканкаму Міжнародная фінансавая карпарацыя правіла аптымістычнае кіраўніцтваў горада, што былі прададзены на аукцыёнах.

Як паказалі вынікі анкетавання большасць новых гаспадароў пачалі сваю дзеяйнасць з інвеставаннямі сродкаў у прыватизаваныя прадпрыемствы: зрабілі рамонт памяшканьняў, заменілі абсталяванье і мэблі, пашырлі гандлёвые залі. Ні на водным прадпрыемстве не былі звольненыя працаўнікі, больш за тое, большасць з іх лічыць, што прэстыж іх іхніх працы ўзрос. Новыя ўладальнікі съцвярджаюць, што і ў будучыні маюць намер укладаць прыбылак у развіццё і пашырэньне вытворчасці.

Валянціна КАЗЛОВІЧ
БелаПАН

Ствараеца габрэйскі цэнтар

У Берасці ствараеца габрэйскі асьветніцкі цэнтар «Халакост».

Арганізатары маюць намер сабраць найбольш поўную інфармацыю пра дзеяйнасць шматлікіх некалі габрэйскай супольнасці горада і навакольляў, а таксама матар'ялы аб трагедыі берасцейскага габрэйскага гета, у якім у гады вайны былі зынічаны дзясяткі тысяч людзей.

Валянціна КАЗЛОВІЧ
БелаПАН

Далі дзеткам буквар. Ды ня той...

Прыцягнуць да адказнасці вінаватых у парушэнныі Закона аб мовах і аднавіць у першых клясах 20-й віцебскай школы навучанне на беларускай мове — з такім патрабаваннем да абласнога ўпраўлення адкуцы і да прокурора раёна звярнулася Віцебская рада БНФ.

Як паведамлялася ўжо, у верасні гарадзкое ўпраўленне адкуцы і да націскам некаторых найбольш актыўных бацькоў замяніла беларускі буквар у 20-й школе на расейскі.

Іван ВАЛІН
БелаПАН

Фэрмэрства дае задні ход

За мінулыя гады ў Віцебскай вобласці былі створаны 743 фэрмэрскія гаспадаркі, якім перададзена 18,5 тыс. гектараў зямлі, што складае трэцюю частку ўсёй фэрмэрскай зямлі ў Беларусі.

Праўда, фэрмэрскія гаспадаркі Віцебшчыны займаюць усяго толькі адзін працэнт сельскагаспадарчых угодзьдзяў вобласці, да таго ж ня самия лепшыя землі. Апошнім часам рост мясцовага фэрмэрства амаль што спыніўся, а значная частка раней створаных гаспадарак самаліквідавалася — фэрмэру цяжка выжыць у краіне, дзе прыярытэт аддаўленія калгасна-саўгаснай сістэме.

Васіль КРОКВА

Паехалі...

На апошній сесіі Наваполацкага гарсавету мэр горада пропанаваў дэпутатам адмовіца ад права бясплатнага праезду ў гарадзкім транспарце.

Гэта выклікала шквал абузіўнага народных выбранынікаў. Яны назвалі прапанову сп. Ніякоўскую антыканстытуцыйную. А адзін з пакрыўданых пропанаваў пазбавіць мэра службовай машыны. Толькі некалькі дэпутатаў падтрималі ідэю і згадзіліся пазбавіцца сваіх ільготаў.

Тамаш ГУРБА

Немец пащкадаваў грошай

У Горадні адбыўся невялікі аўкцыйны скандал.

На апошнім (вераснёўскім) аўкцыёне найдаражэйшай па-купкай стаўся старасвецкі двухпавярховы будынак. Ён быў прададзены за 190 мільёну рублёў. Купіў яго бізнесмен з Нямеччыны, але ня сам, а праз сваіго гарадзенскага працтвініка, тутэйшага чалавека. Той гэтак захапіўся аўкцыйнай гонкай, што вырашыў абавязкову выйграць лёт. Аднак калі немец даведаўся пра суму, то палічыў яе заявілай і адмовіўся плаціць. На наступным аўкцыёне будынак зноў будзе выстаўлены на продаж.

С.М.

У Слоніме была камісія

Дазнаўшыся, што ў Слонім прыїжджае прэзыдэнцкая камісія «вывучаць работу са зваротамі грамадзянаў», мясцовая начальства спачатку троху напалахалася.

Реч у тым, што ў суседнім Дзярлаускім раёне, адкуль гэта самая камісія толькі-толькі зъехала, пасля праверкі выгналі з працы аднага гандлёвага начальніка — старшыню Наваяльнянскага сяльца.

Таму ў Слоніме, каб ня здарылася нечага падобнага, вырашылі належным чынам сустрэць камісію. Якога рангу ні быў бы рэвізор, але ён, які ні ёсьць, — усяроўна госьць. А гасцьць трэба сустракаць як належыць, каб не пляснуща тварам у грязь. Акрамя таго, прэзыдэнцкая адміністрацыя даслала загад усяляк дапамагаць камісіі, забясьпечыць ўсіх прадстаўнікоў транспартам, гатэлі і г.д.

У Слоніме началі з таго, што напрасілі камісантам «каўкаскай нацыянальнасці», якія жылі ў асобных нумерах гатлю, перасяліца ў менш камфортныя пакоі. Тыся спачатку абурыліся, але хутка зразумелі, што з камісіям не жартуюць, і саступілі. Вядома, кантралёр не мяхі варочае, а ў паперах калупаецца, тым ня менш і яму пад'есці трэба. Таму ў кавярні «Шчара», што месціцца ў гатэлі, удвая больш разнастайным стала мэню і палепшылася якосьць страваў. А калі чалавек някепска падслікуеца — то і

падабрэ. Мо' таго-сяго і не заўважыць.

Што-што, а пускаць пыл у вочы саветы навучыліся. І не такія камісіі яны сустракалі — і праносіла. А тут толькі 21 чалавек прыехаў. Хоць сто сустрэнцу.

І сустрэлі. У мінулы аўторак (дзень прыезду «апрычнікаў») Лукашэнкі, як называў іх адзін жартайнік) раніцай жахары раптэнту зайшлі ў крамы і вачам сваім не паверылі. Такім багаццем гандлёвага прылаўкі не вызначаліся і ў былы часы першамайскіх сівятаў. Каўбасы розных сартоў, вяндліну, птушкі, мясныя паўфабрикаты, сыры, і нават сівіны маэзі па 1055 рублёў за кіло можна было купіць у неабмежаванай колькасці. «І ведаец, вязуць і вязуць з мясакамбінату, не паспяваем прымаць», — сказала мне працаўшчыца адной крамы.

У дні працы камісіі хто варон не лаві мог набыць рэчы ўжо даўно забытыя. Напрыклад, мыла гаспадарчае па 760 рублёў і «Кветкае» па 231 рублю, жаночыя касьцюмы па 50 тысяч рублёў, паліто, плашы. А мой калега нарэшце сабе кручкі, каб вешаць адзенне купіў, от ужо радасці было ў чалавека. І дзе ўсё гэта было раней?

Пра нечаканае таварнае багаццце ды пра неспадзянавана гарачаю воду ў кранах толькі і гаварылі людзі ў аўтобусах, на прыпынках, на працы. Усе згаджаліся, што без камісіі мы даўно павыніралі б. Кантралёры — рухавік нашага

грамадзства.

А што ж члены камісіі? А нічога. Правяралі скары, прымалі грамадзянаў, хадакоў у пошуках прауды з верай у добра гара-басьцьку хапала. Зрэшты, і пра сябе разізоры не забыліся. Яны таксама людзі. Вось і тушоначкі прыкупілі па 1.460 рублёў за бляшанку. У Менску за такі кошт яе ані на знойдзеш. А тут у краме для інвалідаў і ветэранаў — калі ласка.

Адзін мой знаёмы таксама пашоў на прыём, а назаўтра расказвае мне: «Ты ведаеш, чакаў я сваёй чаргі да познага вечару ў Доме саветаў. І заходжу ў прыбіральню пакурышы, а там кантралёры прэзыдэнта п'яюткі, ледзіве на нагах трымаючыя. У аднаго з-пад пахі нават папка з паперамі выпала. Відаць, прыехалі пасля праверкі. Нешта тут ня тое, як думаеш?»

Каб высыветліць, што тут тое, а што ня тое, вырашыў схадзіць на так званае падвядзенне вынікаў працы камісіі. Сабраўся ўвесці «партхозактив» горада і раёну. Спачатку выступалі кантралёры, важна так гаварылі. А пасля кіраўнікі мясцовай улады падзякалі ім «за кампэлентную і аўтактуную праверку». Толькі мне неяк дзіўна стала. Факты, вакол якіх круцілася размова, і раней былі вядомыя, пра іх ужо забывацца пачалі. Напрыклад, што старшыня калгасу «Прагрэс» І. Нагуй скраў пяць бетонных плятаў з «чарнобыльскага» дома і перавёз іх на катэдж сваёй дачкі.

Аднак камісію хвалявала ня толькі работа мясцовых уладаў са скарыгамі грамадзянаў, але і вытворчыя спрэвы. Напрыклад, чаму калгасныя каровы сталі менш даваць малака. Нават выклікалі на трывану аднаго дырэктара саўгасу, каб патлумачыў. Аднак было відаць, што рэч не ў малаке. Кіраўнікі камісіі далі зразумець прысутным, што чаго варты. Прэзідэнтам заўважыў: «Зорную хваробу мы спынім і не дадзім вам адчуваць сябе кінзакім!»

«А якія паўнамоцтвы мае камісія?» — спытаўся я ў кіраўніка прэзыдэнцкай службы кантролю па Гарадзенскай вобласці С. Гараева. «Думаю, што жыццё пакажа і вы пра гэта даведаецеся», — адказаў ён.

Рэзюмэ кіраўніка камісіі, галоўнага спэцыяліста ўпраўлення па справах тэрыторый адміністрацыі прэзыдэнта Аляксандра Юрагі было кароткае: «Увогуле ваш раён добры. Кіраўнікі на сваіх месцах. А старшыня гарвыканкаму Віктар Валянцінавіч Чорны заслужаў прызвешчаны званінья заслужанага работніка, рыхтуючыя лісты...» — паведаміў ён. Праўда Юрага не сказаў, заслужаным работнікам якой галіны стане мэр Слоніма.

Віктар ВАЛАДАШЧУК

За настаўніка вырашае чыноўнік

Настаўнікі Слонімшчыны былі вельмі зьдзіленыя, калі ў IV квартале ў сельскія школы перастаў прыходзіць шэраг беларускамоўных выданняў.

Пачалі высыветляць. Выявілася, што гэта раённыя чыноўнікі «падкарэставалі» складзены настаўнікамі сілкі. У прыватнасці, выкрайсцілі газэты «Культура», «Чырвонае Змена», «Наша Ніва», «Свабода», часопісы «Беларусь», «Беларуская думка» і інш. У лік «крамольных» выданняў ча-мусці трапіла таксама прэзыдэнцкая газэта «Звязда». Тымчасам расейскамоўную пэрыёдку пакінулі. Калі ў бюджетэце не стае грошай на ўсе газэты, то чаму ня даць магчымасць настаўніку самому вырашыць, якія выданні ён хоча бачыць на сваім стале, — абирающа вясковыя пэдагогі.

В.В.

Адам ЗАНЕЎСКІ

Генэралу паказалі Матку боскую

У Жыровіцкі кляштар нядайна наведаўся расейскі генэрал-лейтэнант (прозвішча сваё ён нам не называў).

Прыехаў ён на чорнай «Волзе», а сівіта — у прасцейшых вайсковых машынах. Праваслаўнае начальства гэта абрадавалася госьцю, што паздышала велізарны замак з дэзвію мураваных цэркавак XVIII ст., якія адмыкаюцца толькі па вялікіх царкоўных сівятах. Расейскаму генэралу нават паказалі надзвычай каштоўны абрэз Жыровіцкай Маткі боскай, што робіцца толькі ў выключных выпадках. Ен зьнёў перад абрэзам сваю фуражку, але не перажагнаўся.

Генэральская кукарда з дэзвіюхага-

вым арлом, відаць, добра адпавядала царкоўным інтэр'ерам ды цешыла саміх айцоў: менавіта цар перадаў гэты базыльянскі кляштар расейскай праваслаўнай царкве пасля забароны ўніяцтва ў 1839 годзе. Чаму ўсё ж гэта рабадаваліся генэралскаму візту праваслаўнай сівятарам, незразумела. Магчыма, ім у душы вельмі падабающа лямпасы ды залатыя пагони. Ня выключана таксама, што госьць паабяцаў надзеяна абараніць кляштар ад імперыялістичных ворагаў, бо генэрал, мяркуючы па ўсім, прадстаўляў расейскія ракетныя войскі стратэгічнага прызначэння.

С.А.

Чаму Лукашэнка цураецца сваёй сям'і?

Цікавая заканамернасць: сямейныя справы кіраўніка дзяржавы з таглітарным рэжымам заўсёды былі забароненай тэмай для грамадзтва і свеё адлюстраваньне знаходзілі толькі ў анекдотах. Мы ж, безумоўна, ня хочам, каб наш глыбокапаважаны прэзыдэнт стаў героям такога нізкага жанру, таму прапануем абмеркаваць тэму «Прэзыдэнт і ягоная жонка» публічна, як гэта робіцца ў цывілізаваных краінах.

Прайда, у Беларусі апошнім часам заўважаецца такая ненармальная тэндэнцыя: любое крътычнае слова ў адрас прэзыдэнта ўспрымаецца ім альбо як зынявага дзяржавы (з якой Лукашэнка атаясамляе сябе самога), альбо як змова супраць кіраўніка краіны. Аднак мы лічым, што абмеркаванье асабістага жыцця ўсенароднаабранага прэзыдэнта, які ў гэтым пляне павінен быць узорам для сваёй нацыі, проста неабходнае — тым больш што сам Лукашэнка заявіў аб сваіх прэтэнзіях на ролю «бацькі» нацыі.

Такое абмеркаванье неабходнае ў нашай спэцыфічнай і, я б

нават сказаў, пікантнай беларускай спытуацыі, — калі прэзыдэнт вось ужо больш за год не жыве разам са сваёй жонкай і, мяркуючы па ягоных заявах, і надалей не зьбіраецца. На ўсе спробы журналістаў неяк асьцярожна спытацца ў яго аб адносінах да жанчын, Лукашэнка адказваў даволі туманна, хоць, на ягоную думку, напэўна, вельмі дасыціна: «Да жанчын я стаўлюся так, як ставіца да іх нармальны 40-гадовы мужчына». (Авансія ў залі, народ у захапленні.) А ў мяне застаюцца пытаныні. Што, пра-бачце, тут нармальная? Я вось так-сама лічу сябе нармальным мужчыном, а таму не могу ўяўіць, як бы я жыў асобна ад сваёй кахранай жоначкі, tym больш калі нас не раздзяляюць акіяны і тысячы кіляметраў і калі жыма ніякіх перашкодаў для таго, каб жыць разам.

Прэзыдэнт са сваёй Галінай Радзівонаўнай жыве асобна і не выказвае нікага незадавальненія такім ненармальным становішчам. Але адсюль можна зрабіць толькі дэльце вынёсноў: альбо прэзыдэнт не цікавіцца ўвогуле жанчынамі, альбо не цікавіцца толькі сваёй законнай

жонкай. У любой цывілізаванай краіне абодва гэтыя варыянты даўно былі б дасканала правераныя прэсы. Тым больш што ў нашых умовах гэта не звязана ні з якімі сур'ёзнымі складанасцямі — варта толькі прыехаць на радзіму прэзыдэнта, і кожны жыхар Шклова пасыль трэцій чаркі з задавальненнем расскажа вам шмат чаго цікавага пра неафіцынае жыццё будучага прэзыдэнта і нават выкладзе прозывішчы і месца працы тых жанчын, якія ведаюць Лукашэнку ня толькі як дырэктара саўгасу.

Дарэчы, аглядальнік звязываюць дыпламатычны дэмарш Беларусі пасыль публікацыі ў «Ізвестіях» артыкула «Страна огурцов» толькі з tym фактам, што гарэзлівія аўтары артыкула напісалі менавіта пра Шклой, а не пра нейкі іншы горад Беларусі. Калі б размова ішла пра Пухавічы ці ніхайніх савеце нават пра Менск (у Расеі выходзіць проціма публікацыя пра Беларусь, значна больш адмысловых, чым згаданыя «агуркі»), нікага шуму не было бы. Нельга ж сапрауды паверыць у тое, што Лукашэнку ўзрушыла непавага да нашага гербу: ён сам ніколі ня быў заўважаны ў асаблівай любові да Пагоні. На маю думку, галоўным чыннікам прэзыдэнтавага гневу стала беспрычыннае, па меркаванні недас্বедчаных людзей, узгаданне ў артыкуле прозывішча адной шклоўскай жанчыны. «Прычым тут яна?» — зыдзіўляліся чытачы. А «дасьведчаныя», між тым, съцвярджаюць, што маскоўская журналісты нібыта сапрауды памыліліся і назвалі яно прозывішча.

Таму, каб надалей пазьбегнуць усялякіх злоніх інсінуацый беларускай і замежнай прэсы, просім вельмішаноўнага спадара прэзыдэнта адказаць на два пытаныні, якія, дарэчы, у цывілізаваных краінах палітыкамі даюцца задоўга да таго, як тия начынаюць сур'ёзна прэтэндаваць на ўладу.

1. Ці захоўвае і захоўваў Аляксандар Рыгоравіч Лукашэнка сужэнскую вернасць сваёй законнай жонцы?

2. Як прэзыдэнт растлумачыць той факт, што ён не жадае жыць, як кіраўнік ўсіх дзяржаваў, разам са сваёй жонкай у афіцынай рэзыдэнцыі?

Просім адказаць шчыра і сумленна і не прапаноўваць фантастычных

вэрсіяў — накшталт таго, што ў прэзыдэнта сэксуальная энэргія ператвараецца ў палітычную.

Есьць, аднак, ва ўсёй гэтай прафлеме яшчэ адзін аспект — міжнародны дыпломатычны. Ва ўсіх краінах (акрамя некаторых мусульманскіх) жонкі кіраўнікі дзяржавы выконваюць значную прадстаўнічы-пратакольную ролю. Можа, Лукашэнка не давярае сваёй жонцы? Але чаму Аляксандар Рыгоравіч упэўнены, што ён, быў дырэктар саўгасу, справіца з пасадай прэзыдэнта, а Галіна Радзівонаўна, па ягоным меркаванні, ня выканавае функцыю «першай ледзі» Беларусі?

А можа, реч у іншым? Помніца, пасыль першага туру прэзыдэнцікіх выбараў Лукашэнка выказаўся ў тым сэнсе, што «другой Райкі ня будзе». Тут, канечно, «народны» кандыдат чарговы раз патрафіў на самым цывілізаваным пачуцьцім беларускіх выбаршчыкаў. Аднак мне, як і многім інтэлігентным людзям, падалася вельмі прынізлівай да жаночай годнасці формула Лукашэнкі: «Я буду па закардонах ездзіць, а ты, маўляў, корпяйся у гародзе да даглядай карову».

Боязь «другой Райкі» тлумачыцца і некаторымі асаблівасцямі харектару Лукашэнкі, які, як стала відавочна на сесіі, на церпіць, калі яму пярэчаць. А Галіна Радзівонаўна, як паказвае кароткае знаёмства з ёю ў прэсе, на ўсё мае сваё, незалежнае меркаванне. I, дарэчы, часам яно выгодна адрозніваецца ад прэзыдэнтавага — Галіна Лукашэнка, напрыклад, рашуча выступае супраць так званага «двуязычия», якое заўсёды прапагандаваў ягоны муж.

Жонка прэзыдэнта — гэта значная, сур'ёзна і вельмі важная для іміджу дзяржавы роля. Сямейныя дачыненьні кіраўніка дзяржавы — своеасаблівы і вельмі адчувальны паказчык маральнай насыці і выхаванасці вышэйшых прадстаўнікоў улады. Думаецца, што «бацька» беларускага народа павінен паказаць усім нам узор маральнай чысціні, павагі да спрадвечных хрысціянскіх каштоўнасцяў, як і да цывілізаваных сучасных міжнародных нормы этикету. Інчай — калі чалавек не паважае сваіх блізкіх, як ён можа паважаць свой народ?

Павал МАРАЛЬСКІ



На здымку: Галіна Лукашэнка

Іван хоча больш чым можа

Правы асобы і нацыі

Адзін мой знаёмы зь ліберальнымі поглядамі захаець быў паспрачацца са мной наконт правы асобы і нацыі. Яго палохаютъць выказванні З.Пазнянка наконт таго, што Заходняя Эўропа прыніла неўласцівую ёй амерыканскую мадэль пабудовы грамадзтва, пры якой першынство аддаецца правам асобы. З гэтага нібыта вынікаюць некаторыя сёньняшнія проблемы эўрапейскіх краін — тэрорызм, рост злачыннасці ды інші.

А супрауды, некалі каліні-затары ў Амэрыцы бязылітасна вынішчылі мясцоваяе насельніцтва, і ў Штатах кінуўся тады школянікі прыгодаў з усяго сьвету. Прадстаўнікі розных нацыяў зъмяшаліся — і ў выніку ўтварыўся амерыканскі народ. Хаця, дарэчы, вялікая частка неангламоўных эмігрантаў імкненца жыць уласнай грамадой. Прыклад — штатайская «Палінія», якая налічвае некалькі мільёнаў чалавек. У тантрэйшых палякаў усё сваё: крамы, фірмы, клубы, газэты, радыёстанцы... Такім чынам, якіе міні здаецца, сёньня ў ЗША реалізуюцца праваў і асобы, і нацыяў.

Штосьці падобнае ўчынілі і з намі — беларусамі. Нас (як тых індзейцаў) вынішчылі: частку — у апошнюю вайну. Імунітэт нацыі пасыля ўсіх гэтых жахаў быў моцна аслаблены. У выніку: нацыянальную школу прыкрылі, а мову замянілі на замежную — расейскую. Усе рэшткі беларускага жыцця загналі ў рэзэрвакі, накшталт Саюзу пісменнікаў.

І розныя «інтэры» цяпер ляманутьць, што расейская мова прыйшла сюды натуральнымі шляхам і на трэба, маўляў, вяртаць беларускую, бо гэта будзе гвалт. Я перакананы, што беларускую мову трэба прызнаць рэпрэсаванаю і даць ёй усе палёты ў якасці кампенсацыі за палітычныя гвалт і забороны. Канечно, гэта справа будучыні, бо наўрад ці да гэтага дасыпее наш учорашні дырэктар саўгасу.

Так, я мушу пагадзіцца, што ў Ідеале правы асобы найважнейшыя. Але ж і мой знаёмы, сам таго не ўсіядоміўши, зыходаў з сітуацыі ідэалічнай, а таму памыліўся. Атрымлівалася, што Пазняк гне нацыяналістичную лінію, а вось ягоны апанэнты-«інтэры» вельмі дбаяюць пра асобы і пра аднолькавыя магчымасці для ўсіх нацыяў.

Але ж не, ім патрэбна, каб ўсё было па-гранешаму, па-расейску. Яны чыняць вялікі грэх, калі хочуць пакінуць праваў калінізатаў-расейцаў вышэйшымі за праваў заняволеных тубыльцаў-беларусаў. Гвалтаваны не павінен мець паблажліва любяць, але затое зусім не паважаюць. А нас наўдварот: нібыта паблажліва любяць, але затое паблажліва любяць, але затое зусім не паважаюць.

Якія з гэтага карысьць? Анікай. Адна толькі небясльпека да Іншыя клопаты. Сёння акупацыйныя харектар расейскага войска стаў зусім відавочным: яно кантроліруе нашу тэрыторыю, на плошчы за гэта і не насеяе анікіх авабязкай. А раптам што здарыца з іхнімі ракетамі або па іх нанісу ўдар расейскія працоўнікі? Мы застаёмся за кладнікамі Расеі.

Прыбалты, як і мы, былі дзьвесціце гадоў пад Расеяй. і толькі на 20 міжваенных гадоў вымкнуліся з-пад яе. Але яны адназначна сказали: акупацыйнае войска — преч! Пасыль доўна змагаліся за гэта і вельмі хутка дамагліся свайго. Расейцы іх за гэта ня любяць, але затое паважаюць. А нас наўдварот: нібыта паблажліва любяць, але затое зусім не паважаюць.

Якія з гэтага карысьць? Анікай. Адна толькі небясльпека да Іншыя клопаты. Сёння акупацыйныя харектар расейскага войска стаў зусім відавочным: яно кантроліруе нашу тэрыторыю, на плошчы за гэта і не насеяе анікіх авабязкай. А раптам што здарыца з іхнімі ракетамі або па іх нанісу ўдар расейскія працоўнікі? Мы застаёмся за кладнікамі Расеі.

Пасыль даўно вымкнуліся з-пад яе. Але яны наўдварот: нібыта паблажліва любяць, але затое зусім не паважаюць.

Якія з гэтага карысьць? Анікай. Адна толькі небясльпека да Іншыя клопаты. Сёння акупацыйныя харектар расейскага войска стаў зусім відавочным: яно кантроліруе нашу тэрыторыю, на плошчы за гэта і не насеяе анікіх авабязкай. А раптам што здарыца з іхнімі ракетамі або па іх нанісу ўдар расейскія працоўнікі? Мы застаёмся за кладнікамі Расеі.

Пасыль даўно вымкнуліся з-под яе. Але яны наўдварот: нібыта паблажліва любяць, але затое зусім не паважаюць.

Якія з гэтага карысьць? Анікай. Адна толькі небясльпека да Іншыя клопаты. Сёння акупацыйныя харектар расейскага войска стаў зусім відавочным: яно кантроліруе нашу тэрыторыю, на плошчы за гэта і не насеяе анікіх авабязкай. А раптам што здарыца з іхнімі ракетамі або па іх нанісу ўдар расейскія працоўнікі? Мы застаёмся за кладнікамі Расеі.

Пасыль даўно вымкнуліся з-под яе. Але яны наўдварот: нібыта паблажліва любяць, але затое зусім не паважаюць.

З якой ляснью СССР. Найбольш цвярдзіў расейскія палітыкі прызналі, што, каб быць супердзяржавай, мала адной толькі вайсковай сілы, трэба найперш мець моцны эканамічны патэнцыял.

Расейская кіраўніцтва, анік якія з гэтага карысьць? Адна толькі небясльпека да Імпэрскага сындрому. Прасачыце за ваяжамі ды выказаваннямі міністра замежных спраў Кошырава. Ён паўсяюль навязвае свае рэзілты вырашэння кансенсацыйнага патэнцыяла для Расеі вядучай ці хоць бы роўнай са Штатамі ролі. Але ў сівеце бачаць, што Расея нават у сваім доме нязадатная навесьці парадак. А па-другое, ейнае месца ў сусьветнай супольнасці на білжэйшую перспектыву ўжо вызначылася сама сабой: РФ — гэта краіна з вялікімі тэрыторыямі, войскамі і запасамі суворыны, але з сярэднімі разнавіднастямі эканомікай. Так што вышэй сваёй галавы ёй ня скочыць.

Камандзэр «пятай калёны»
у рэдакцыі «Советскай Беларуссии»

Наша сітуацыя ў расейскіх імпэрскіх плянах выглядае, аднак, горш за прыбалтыскую.

Новае адкрыцьцё прафсаюзаў

Вынікі даследаваньня, праведзенага ў 13-ці краінах Цэнтральнай і Усходняй Эўропы

Ад Балтыкі да Чорнага мора эканамічныя зымены адсунулі прафсаюзы на другі плян. Колькасць іхных сяброў паўсюль хутка звыкаеца. Такая абыяка-васць працаўніку ня проста не заслужана, яна небясьпечная.

Прафсаюзы ўсё яшчэ адигрываюць важную ролю, нягледзячы на скажныні, што прынёс сацыялізм. Яны ўпываюць на працоўную занятасць людзей, інвестыцыі ды разъмеркаваныне эканамічных рэсурсаў, яны ёсьць важныя партнёрамі ў эканоміцы вольнага рынку. Магутныя прафсаюзы могуць дэфармаваць рынак працы, зафіксаваўшы цэны на рабочую силу або абмежаваўшы яе працавану. Раўнамернае пашырэнне прафсаюзнай моці дапамагае гарманізаваць кошт працы з коштамі прымысловасці.

Рэфармаваныя прафсаюзы патрэбныя, бо яны каналізуюць інфармацыю і цікі як паміж рабочымі ды босамі, гэтак паміж рабочымі ды дзяржавай. Усталяваўшы права на вядзеніне перамоваў аб калектыўнай дамове, саюзы заключаюць вытворчыя адносіны ў рамкі кантракту, які акрэслівае права і абавязкі кожнага з баку. Такім чынам калектыўныя перамовы становяцца прадказальнымі і з'яўляюцца простора для разъязданьня спрэчак. Пры адсутнасці ж кантрактаў пануе адволыны дыктат, на ласку якому аддаюцца рабочыя або мэнеджеры.

У выпадку, калі не існуюць абавязковыя кантракты, пануюць дэспатызм і анархія. Дэспатызм — гэта анархія беззаконных уладароў; анархія — гэта дэспатызм беззаконных натоўпаў.

Такім чынам, прафсаюзы адигрываюць важную ролю, забясьпечваючы стабільнасць і прадказальнасць на рынку працы і садзеінічаючы стварэнню асяроддзя, што спрыяе эканамічнаму росту. Каб сапраўды дасягнуць гэтай мэты, прафсаюзы павінны скінуць з сябе ўсе сацыялістычныя функцыі, якія яны набылі за шмат гадоў, як, напрыклад, кантроль над рабочымі ці разъмеркаваныне мэдычных або жыўлённых дабротай.

«Які развод?»

Ёсьць дзіве мадэлі сувязяў паміж прафсаюзамі і ўрадамі. Першая зь Ix — гэта карпаратыўныя падыходы, які пануе ў кантрольнай Эўропе, і другая — англо-амэрыканская заканадаўчая мадэль для прафсаюзаў. Карпаратыўныя прафсаюзы звязаныя з прымысловасцю і ўрадами ўсімі афіцыйнымі і неафіцыйнымі кантактамі, якія закліканыя садзеінічаць згодзе і супрацоўніцтву. Такія шчыльныя дынамічныя дачыненія натхнічаюць саюзы на агульнацыйнай агульнацыйнай і ўзяўваюць урад непасрэдна ў сферу прыняцця рашэнняў.

Англо-амэрыканская мадэль прыводзіць да іншага выніку. Даклады звод законаў пра дэйнасць прафсаюзаў такім чынам, што звычайна мясцовыя саюзы набываюць найбольшую магутнасць. Адмовіўшися ад паўных свабодаў (да прыкладу, палітычнай ўплыўну на асноўныя рашэнні ў сферы нацыянальнай эканомікі), якімі валодаюць карпаратыўныя саюзы, англо-амэрыканскія прафсаюзы набываюць аснову, што гарантует абарону іхнага існаваньня дзяржавай. Больш за тое, у выніку такога дзяржаўнага признаньня большыя мясцовых саюзов становяцца засяроджэніем манапалістамі.

На першы погляд, прафсаюзы Чэшскай Рэспублікі могуць служыць узорам для Усходняй Эўропы. Але першое ўражанне зманлівае. Проблема тут у структуры: узынкая трохбаковая систэма, калі нацыянальныя працаўнікі вядзяе перамовы з работнікамі пры пасярэдніцтве дзяржавы, дзе бюрократамі магчымасць кантролюваць разъмеркаваныя заробкі і працоўныя сілы. Тэарэтычна заробкі ды працоўныя нормы фіксуюцца на агульнацыйнай агульнацыйнай ўзроўні і замарожваюцца. Падобныя ўзделкі могуць заблякаваць заробкі і ня даць ім дасягнуць сапраўднага рынковага ўзроўню.

Трохбаковая ўзделка глыбока ўцігваюць дзяржаву ў разъязданьні пытаньня: колікі чалавек траба наніць і па якім кошце? Першае чэшскае трохбакавое пагадненне імкнулася да прымерэння з реформамі. Былі ўсталяваны нормы заробкі, прайдэксаваны з уліком інфляцыі. Аднак калі ў 1992 г. інфляцыя дасягала 58%, урад перашкаджаў спробам узнесці нормы вышэй гэтай нормы, якія і патрабавала трохбакавое пагадненне. Падобны ўзлыёт заробкі разглядаўся як далейшае падштурхунаванне інфляцыі.

Досьвед Украіны паказвае, на сколькі меў рацый чэшскі ўрад, парушыўшы трохбаковую ўзделку. Прамая шкода была нанесеная украінскай эканоміцы некалькімі способамі:

Павышэнны заробак ня звязваліся з прадукцыйнасцю. Гэта было правакацыйнай слабасцю ў той час, калі украінская эканоміка мела патрэбу ва ўмацаванні канкурэнтаздольнасці.

Матар'ял падрыхтаваны супрацоўнікамі Цэнтральна-эўрапейскага юніверсітэту (Прага) Кенэтам Мэрфі (галоўным рэдактаром) і Сайманам Налісам (памочнік галоўнага рэдактара).

У праекце ўзделы на даследнікі з 13 краінам: Буйгары, Беларусь, Чэхія, Эстонія, Вугоршчыны, Летвія, Летуву, Македонія, Польшчу, Румынія, Расея, Славакія, Украіна.

Зь беларускага боку ў праекце бралі ўдзел: кандыдат эканамічных навук І.Пелініс (каардынатор даследаваньня) з Незалежнага Інстытуту сацыялістычных і палітычных даследаваньняў, доктар сацыялагічных навук С.Шавель, А.Галкевіч.

Аўтаматычны характар падвышак прыступу ўспрыманы наступства інфляцыі сярод сяброў прафсаюзаў, бо здавалася, што ніхто нічога не траціць.

Схільнасць да большай абароны самых нізкааглатных сяброў прафсаюзаў азначае зъяншэнне розніцы ў заробках і аслабленне стымуляў.

Яшчэ адным натуральным вынікам ёсьць тое, што работнікі, якія атрымліваюць меншую індэксацию (праважна высокааглатныя), пачынаюць паводзьмі сябе больш ваяўніча з мэтай не дапусціць, каб эскалатар зь іншымі працаўнікамі іх абаганіць.

Пры пераважаныні аўтаматычнай індэксациі над рэгуляваньнем заробкаў шляхам перамоваў прафсаюзныя лідары страчваюць сваю ролю ўздељнікаў калектыўнага торгу і, такім чынам, схіляюцца да вылучэння яшчэ больш безадказных патрабаваньняў у сферах перамоваў, што застаюцца для іх адкрытымі.

Рынак працоўной сілы практична зъянкае, бо ў слабых сектарах і прадпрыемствах падвышкі маюць такі ж самы ўзровень, незалежна ад іхнай прадукцыйнасці ці платаздольнасці.

За ўсё гэта дзяржава ўзвальвае на сябе цяжар безульнай інфляцыі.

Падобны ўзёкі ад рэальнасці — гэта ўзёкі ад адказнасці. У здаровы вольным рынку заробкі адлюстроўваюць прыбыткі прымысловасці. Толькі ў такім выпадку рост заробкаў не падаграе інфляцыйнага ціску. У пэрыяды высокай інфляцыі лічбы прыбыткаў выклікаюць падозрэнне. Урады, схільныя да кантролю цэнаў, выкарыстоўваюць рэгуляваньне заробкаў як тулы інструмент, ігнаруючы пытаньне рэнтабельнасці. Аднак тое, што можна зъяніць з палітычных меркаваньняў, можна таксама і зъяніць. У гэтым небясьпека, уласцівая карпаратыўным ўзделкам па заработкаў плаце. Чэски ўрад унікніў праблемаў, падобных да ўкраінскіх, разарваўшы трохбакове пагадненне, аднак зрабіў ён гэта самым рэгресіўным чынам, праз вяртанье да кантролю заробкаў з боку дзяржавы.

Але з прычыны агульнага посыху чэскіх реформаў гэта хіба засталася па-за ўвагай. Шмат якія краіны пайшлі за прыкладам Чэхіі. Латвія і Летуву на агульнадзяржавным узроўні фіксавалі заробкі нікэй за ступень інфляцыі. Расея імкніцца да агульнацыйнай гарантаванай індэксациі заробкаў, але нікія можна вырашыць, ці павінна індэксация цалкам пакрываць інфляцыю. Польскі ўрад, што складаецца з быльых камуністаў, таксама разглядае магчымасць уздзелення расейскага варыянту. Румынія ўжо зрабіла некалькі няудалых спробаў стварыць рабочую трохбаковую раду.

Нямецкі пасыльваенны цуд выклікае спакусу ва ўрадаў, што ўсталёўваюць трохбаковую систэму. Узынік аружаны, што цэнтралізаваны калектыўны торг у Нямеччыне спрыяўнічыся да стабільнасці ды рэгулярных і памяркоўных падвышак заробкаў. Агульнацыйнай ўзделкі дазваляюць пазыбегнуць інфляцыйнага бязладзіця, калі адзін прафсаюз павышае стаўкі ў спаборніцстве з іншым.

Але нямецкі ўмовы таго часу далёкі ад варунку ў сёньняшнім Усходнім Эўропе. Нямецкі карпаратызм узынік на час несупыннага росту, калі павелічэнні заробкаў апраўдваліся ростам прадукцыйнасці. Заканчэнне пэрыяду пастаяннага росквіту ў Нямеччыне ўнесла паважную напружанасць у гэту систэму. У часы татальнай эканоміі, як гэта адбываецца зараз ва Усходнім Эўропе, калі зачыняюцца або рэструктурызуюцца цалыя галіны эканомікі, падаеца наўнай думка, што заробкі можна ўсталёўваць без уліку мясцовых акалічнасцяў.

Досьвед Усходніх Нямеччын з 1989 г. даводзіць гэта. Прафсаюзы беспасыльхова паспрабавалі ўвесці заходненямецкую працоўную практику. Заробкі павялічыліся, але былі страчаныя працоўныя месцы, бо пры ўсталёўванні нормай заробкаў была прайграваная прадукцыйнасць. Цяпер прафсаюзы былі Усходніх Нямеччын заключаюць пагадненіні, якія ўлічваюць мясцовыя варункі.

У Вугоршчыне паўтараючы ўзходненямецкія праблемы. Вугорская Прамысловая прымірэнчая рада (ЕТ) дае прафсаюзам права накладаць вэта на заробкі і законы, што рэгулююць вытворчыя дачыненіні. Ваяўнічыя прафсаюзаў прыглушаюцца за кошт пашырэння іхняго ўплыwu на шырокі спектр рацэньняў, што закранаюць вытворчасць да інвестыцый. І праўда, прафсаюзы цяпер адигрываюць дамінантную ролю ў сацыяльным пэнсійным фонду краіны, кантролюючы такім чынам вялікія аўтаматычныя інвестыцыйнага капіталу. Ёсьць засыцяр, што яны будуть аказаўца такі ўплыw на рацэньні або інвестыціях, што ён будзе скіраваны на захаваньне сёньняшніх працоўных месцаў на шкоду інвестыціям, якія маглі бы стварыць новыя месцы ў будучыні. У гэтым асноўнай небясьпеке карпаратыўных прафсаюзных структур.

«Сфармаваныя законам»

Прафсаюзы накшталт «Салідарнасці», якія вялі змаганье супраць камунізму, не шукалі карпаратыўных разъязданьняў сваёй ролі ў эканоміцы. Яны дамагаліся заканадаўчых рэформаў і гарантуюць сваёй незалежнасць. Яны не атрымалі таго, да чаго ѹмкнуліся, бо законы, якія яны падтрымлівалі, дапамаглі ажыўіць старыя прафсаюзныя структуры.

У параўнанні з трохбаковай мадэльлю, заснаванай на законе англо-амэрыканскай мадэль арганізаціі прафсаюзаў абліжанае дзяржаваў умашаныне ў саюзныя справы з дапамогаю старога кодексу, які вызначае права прафсаюзаў, босаў і ўрадаў. Прафсаюзы могуць скарысціца на немагчымасць штодзённа ўпільваць на нацыянальную эканамічную палітыку, але затое яны атрымліваюць рэальную манапольную ўладу на мясцовым узроўні.

Дэмакратычны звычайна ўспрымаюць як спосаб аблежаваньня прамырнай улады. Аднак пры гэтай мадэлі дэмакратыя яе стварае, бо прафсаюзныя выбары па англо-амэрыканскай схеме даюць саюзам выключчныя права на правядзеніне перамоваў з працадаўцамі.

Прафсаюзы-канкурэнты ня могуць узыніцца і рэкрутаваць сабе сяброў, пакуль дзеянічае контракт. Канкурэнтныя паміж прафсаюзамі, нярэдкая зъянка пра каратыўнай схеме, адсутнічае.

Гэта мае драматычныя наступствы. У параўнанні з карпаратыўнай схемай, заснаваныя на супрацоўніцтве агульнацыйнай прафсаюзныя групы моцна аслабленыя. Таму, бывае цяжка арганізація усеагульных страйкі, бо мясцовыя лідары, абаронячы манапольную уладу, зважаюць на свае ўласныя інтарэсы. З палітычнымі страйкамі можна пакончыць: гэта добра відаць на прыкладзе прыняцця новых законаў аб прафсаюзах зь ініцыятывы Тэтчэра у 1980-х гг. у Брытаніі.

Заканадаўчая мадэль трэйд-юніонізму аддалена нагадвае згубную камуністичную практику. Заставаюць заўсёды пад кантролем кампартыі, прафсаюзы валодалі згодні з законам бутафорскай аўтаноміяй. У тэорыі, будучы прадстаўнікамі рабочых у краіне працоўных, прафсаюзы маглі дзеянічаць абсалютна бесъперашкодна. Прыняцце ж англо-амэрыканскай мадэлі азначае: прафсаюзы болей ня будуть мець мунітэту ад наступстваў уласных дзеяньняў. На іх могуць падаваць у суд, іх можна аштрафаваць або пакараць у іншы способ.

Такім чынам, заканадаўчая мадэль юніонізму:

- робіць страйкі прадметам галасаваньня сяброў прафсаюза;
- абараняе рабочых ад прымусовага ўступлення ў саюз;
- прадухіляе страйкі супраць бакоў, якія не бяруц

Новае адкрыцьцё прафсаюзаў

Пачатак на стар. 5

Былі праведзеныя выбары прафсаюзаў, якія зрабілі іх больш легітымнымі органамі ў вачах іхніх сяброў. Гэтыя дэмакратычныя абраныя саюзы пачалі злучацца ў больш шырокую нацыянальную федэрацыю, якая можа супрацьстаяць старым прафсаюзным структурам. У гэтай барацьбе Мышль мае адзін панель: ягоныя шахцёры - адыхалі значную ролю ў страйках, што дапамаглі скінуць пучтыстай у жніўні 1991 г., і урад Украіны гэта ведзе.

«Самапальная дэмакратыя»

Развод паміж прафсаюзамі і дзяржавай — вось асноўная мэта заканадаўчай мадэлі трэйд-юніонізму. У Польшчы, аднак, спадкаемца дзяржаўных саюзаў OPZZ апынуўся ў найбольш выгадным становішчы. Як гэта ні іранічна, але рэформы, распачатыя за часы камунізму, сталіся прычынай новага ўздыму OPZZ. Тымчасам як «Салідарнасць» у 80-х гг. засяродзілася на герайчным змаганні з камунізмам, OPZZ скарыстаў з шанца, каб замацавацца на нізовых узроўнях, працующы на рэалных інтарэсах рабочых. Здольнасць OPZZ заваявала мясцовую падтрымку сталася непасрэдным вынікам рэформы прафсаюзнага заканадаўства, праведзенай кампартыяй. Рэформа дазволіла OPZZ набыць пэўную незалежнасць ад кампартыі, прынамсі на мясцовым узроўні. Рабочыя бачылі, што «Салідарнасць» канцэнтруе ўгава на палітычных пытаннях, што прыводзіць да ўнутраных спрэчак і падзелу на спаборныя федэрацыі. Таму яны пачалі ўсё больш схіляцца на бок OPZZ, які здаваўся ім больш адданым абароне іхніх эканамічных інтарэсаў. І сапрауды, сёньня OPZZ з'яўляецца найбуйнейшим блёкам у польскім парламанце.

На маючыя вялікага посьпеху ўдома, «Салідарнасць» яшчэ захоўвае ўлікую за мяжой. У Беларусі лідary страйку ўлетку 1991 г. запрасілі ў Менск арганізатораў з «Салідарнасці», каб тэя дапамаглі упарадкаваць іхнія намаганні. У гэтym сапрауды была патрабавана. Старая структура дзяржавных прафсаюзаў спалучала найгоршыя рысы абедзівых прафсаюзных мадэлей: гэта была карупваная манаполія, шчыльна звязаная з урадам на нацыянальным узроўні. Як і на Украіне, адсутнасць заканадаўчых рэформаў была на руку старым прафсаюзам. Яны захоўваюць бальшыню сваіх паўнамоцтваў сацыялістычнай эры. Па прычыне цесных сувязяў з урадам, яны не імкнуліся да стварэння якіх-кочэчы афіцыйнай трохбаковай

структур, бо ім прасцей і далей заключаць прыемныя і цікія зъделкі з урадам так, як гэта заўсёды і рабілася.

Румынія, аднак, выкарыстала рэформу прафсаюзаў згодна з клясычным прынцыпам «падзяляй і кепска кіруй». Калі старыя прафсаюзы парадак разваліўся са съмерціяй Чаушеску, урад даў магчымасць раскідаць тысячы прафсаюзаў-канкурэнтаў. Ён выклікаў гэту канкурэнцию і — аслабленыя прафсаюзаў, зрабіўшы са съмешнага простай працэдуру іхніга стварэння. Патрабуецца ўсяго 15 чалавек, каб заснаваць прафсаюз; толькі два прафсаюзы патрэбны для ўтворэння федэрацыі і толькі дзве федэрацыі — для стварэння канфедэрацыі. Маючы статус канфедэрацыі, група з 60 чалавек набывае права засядзіць у нацыянальнай калектыўнай радзе, дзе прымаюцца рашэнні, што тычацца заробкаў і эканомікі. У выніку гэтага ўзынікі мірыяды федэрацыяў, аслабіўшы ўсе саюзы да такога ступені, што урад можа ім лёгка маніпуляваць.

На першы погляд, расейская прафсаюзная структура выглядае гэта жа марна, як і у Румыніі. Але калі прыгледзецца, можна зауважыць, што за хаосам хаваеца рэальная рэформа, якая зрабіла некаторыя саюзы каталізатарамі свабодных рынковых пераўтварэнняў.

Для прыкладу, давайце глянем на вэнтылятарны завод «Мовен». Калі пачалася рэформа, галіновы прафсаюз прайгнараваў патрабавані нацыянальнай федэрацыі ФІРТУ. Больш за тое, ён набыў пэўную долю акцыяў у кампаніі і прагаласаваў за стварэнне камітэту акцыянераў, а не рабочай рады — для нагляду за адміністрацыяй. Адрозненіні ў назве маюць рэальнае значэнне, бо камітэт акцыянераў якесе адказнасць за забесьпячэнне рэнтабельнасці фірмы, тымчасам як рабочая рада звычайна закладчаная толькі захаваннем працоўных месцаў, нават за кошт прыбыткаў. Беручы пад увагу, што рабочае прадстаўніцтва ў Расеі абавязковое, гэта — выдатны прыклад дальнабачных зменаў і ў паводзінах прафсаюзаў, і ў афіцыйных структурах, якія сталі лепш адпавядыць рэальнасцям жыцця ва ўмовах вольнага рынку.

Змены, падобныя тым, што адбыліся на заводзе «Мовен», пільна неабходныя, калі прафсаюзы намераны адыгрываць станоўчую ролю ў расейскай эканоміцы. Дзейнасць ФІРТУ застаецца, як і раней, вельмі аблежавана, таму перамовы з адміністрацыяй вядуть пераважна мясцовыя прафсаюзы. Гэта якраз тое, што адбываецца цяпер у Расеі: 80% прафсаюзных контрактаў разглядаюцца на

лякальным узроўні. Прычына ў тым, што мясцовыя прафсаюзы скільняюць да дасягнення пагаднення, якія дазваляюць захаваць працоўныя месцы і жыццяздольнасць прадпрыемства, і не імкнуща аказваць цікі на агульнадзяржайную палітыку. У пастанові супраць ФІРТУ мясцовым прафсаюзам дадамог закон, які дазваляе ім набываць ролю сувызначальникаў, г.з. атрымліваць месцы ў рабочай радзе, якая раней кантролівалася вылучна ФІРТУ. У 60% контрактаў, якія цяпер падпісваюцца, гэтыя рады адмаўляюцца ад права прафсаюза звалінца мэнджэр.

Такім чынам, перанос адказнасці на мясцовыя саюзы — гэта вынік краху нацыянальных зъделак па заробках і нацыянальных прафсаюзных федэрацыяў. І сапрауды, мясцовыя ўпраўнаважаныя прафсаюзаў выкарыстоўваюць цяпер гэту адказнасць для таго, каб ня даты ФІРТУ магчымасць аднавіць свою ўладу на мейсцах. Усё гэта прыводзіць да большай гнуткасці ў перамовах, тымчасам як мясцовыя прафбоі, заклапочаныя ўласным выжываннем, садзейнічаюць новым тэндэнцыям у працоўных дачыненнях.

«Крытычныя масы»

Гэты агляд быў прысьвечены дэйствіем прафсаюзным структурам, якія могуць паўстаць ва ўсходнім Еўропе. Выбраўшы карпаратыўную мадэль, краіны, верагодна, дасягнучь працоўнага міру, але гэта адбудзеца за кошт паўторнага далучэння дзяржавы да развязаных вытворчых праблемаў. У выніку выбараў заканадаўчай мадэлі прафсаюзы будуть аблежаваныя ў магчымасці ўлівать на агульнадзяржайную палітыку, але затое ўзынікнучы малгутныя мясцовыя саюзы, якія будуць заключаць зъделкі, што адлюстроўваюць мясцовыя эканамічныя варункі. Абедзіве структуры аблежаваюць улікую рынковых сілай на кошт працы, хоць неабавязкова неэфектыўным чынам.

Неабходная рэвалюцыя ў прафсаюзных структурах ва ўсходнім Еўропе. Тып новапаўсталых прафсаюзаў адлюстроўвае эканамічныя змены ў краіне. Аднак і самі прафсаюзы маюць патрэбу ў рэформах, якія дазволілі бы ім адыграць карысную ролю ў мадэрнізацыі сваіх краінаў. Пакуль што някія палітыкі рэгіёну прызналі гэтыя факты. І калі яны будуць і надалей іх інтарэсам, гэта можа паставіць пад пагрозу як іх саміх, гэта ж і нацыянальная эканоміка іхніх краінаў.

Падрыхтаваў Віктар ЛУК'ЯНАЎ

Аўтарак, 16 кастрычніка

Беларускае тэлебачанне

8.00 Раніца рэспублікі	19.10 Эканамічнае хвала
8.10 Дзялавы весьнік	19.55 Калейдаскоп выставак
8.25 Пад купалам Сусьвету	20.10 «Васьміножкі», мульт.
8.35 Надвор'е	20.20 Пяць хвілін на жарты
8.45 Пяць хвілін на жарты	20.30 Кантакт
8.50 «Птушына восень»	20.35 Калыханка
9.00 Тэлебачанье — школе.	21.00 Панарама
Пазакласнае чытанье	21.35 Пад купалам Сусьвету
9.20 «Чарапалкі ніндызя»	21.45 Надвор'е
9.45 «Паласа Сімарона», с.	21.55 На сэсіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь.
12	Пасля заканчэння — «Маё
11.00 «ABC-клуб»	каханне, мой смутак». Тэлесэрыя (Бразылія). «Сталіца». Тэлечасопіс.
11.15 Партрэт на фоне часу	Канал «Астанкіна»
11.45 «Шырыя Ваш...», м/ф	5.30, 7.00 Раніца
13.10 «Песні Рызенбаўма»	6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 14.50,
15.10 «Як нараджаецца мызыкай?»	15.50, 17.50, 20.00, 22.50
15.45 «Нов і К»-топ-10	Навіны
16.45 Тэлебачанье — школе. Я. Баршчэўскі. «Шляхціц Завальня»	8.00 «Вайна гобатаў»
17.15 «Бімбат»	8.25 «Дзікая Ружа»
17.30 Навіны	9.25 А. Рэспірі. «Птушкі».
17.40 Залатая ініцыятыва	Сюта для аркестра
18.10 Навіны (Віцебск)	14.00 «Гарачаў і іншыя»
18.25 Навіны ВВС	15.00 Вясёлыя ноткі
19.00 Эканаміст	15.30 Паміж намі, дзяўчынкамі
19.00 Эканаміст	16.00 Джам

16.20 «Элен і дзеці»

Беларускае тэлебачанне

16.50 Свет сёняня	9.50 Карабеўская міля
17.00 «Ведзі»	10.35 Тэлегазета
17.30 Чалавек і закон	10.40 Сялянскае пытанне
17.40, 20.30 Надвор'е	15.20 «Праца і востраў», м/ф, с. 2
17.45 «Хто ёсьць хто. ХХ стагодзьдзе»	15.45 Там-там-навіны
18.00 Гадзіна пік	16.00 Свята кожны дзень
18.25 «Дзікая Ружа»	16.10 Новая лінія
18.55 Тэма	16.50 Не быць дыназаўрам
19.40 Добраі ночы, малышы!	17.05 Галасы
20.40 З першых рук	17.35 Парадак дня
20.50 «Смага», м/ф	18.00 L-клуб
22.25 Новыя жыхары	18.50 Ніхто не забыты
23.05 «Паміж двух азёраў і вышэй за воблакі». (Швайцарыя). У перапынку (23.50) — Прэс-экспрэс	19.25 Падрабязнасці
6.30 Формула-730	19.35 Джаз-клуб
7.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00 Весткі	20.40 Футбол. «Дынама» (Масква) — «Рэал» (Мадрыд)
21.50 Надвор'е	22.20 Аўтамгненне
22.00 На сэсіі ВС РБ; «Маё	22.25 Спартовая карусель
каханне, мой смутак»; Аўтар-парк	22.30 ЭКП
8.00 «Вайна гобатаў»	22.40 Футбол. «Нант» (Францыя) — «Тэкстыльшчыкі» (Камышын). У перапынку — Зоркі гавораць
8.25 «Дзікая Ружа»	23.00 «Добрай раніцы»
9.00 Клуб падарожнікаў	23.20 Гандлёвы дом
10.00 Амэрыка з М. Таратутам	8.00 Навіны ABC
11.00, 17.05 «Бімбат»	8.25 Гандлёвы дом
16.05 Відзьм-нівідзьмь	8.40 Момант ісціні
17.05 «Бімбат»	9.35 Чароўныя куфэрак
17.30 Навіны	
17.40 Якія мы гаспадары?	
18.10 Навіны (Гомель)	
18.25 Навіны ВВС	
19.00 «Крок»: «Карамболь»	
19.30 Крэда	
19.50 У нас дома	

17.30 Мініяцюра

Беларускае тэлебачанне

17.45 «Хто ёсьць хто. ХХ стагодзьдзе»	10.00 Пушкинскі дом

<tbl_r cells="2" ix="4" maxcspan="1"

Чацьвер, 20 кастрычніка	19.20 «Крок»: «Наўтылюс» 19.40 Калыханка 20.00 Кантакт 20.05 Хакей. «Цівалі» (Мінск) — «Спартак» (Масква) 21.00 Панарама 21.35 Пяць хвілін на жарты 21.40 Пад купалам Сусьевету 21.50 Надвор'е 22.00 На сэсіі ВС РБ: «Маё хаханье, мой смутак» 22.25 «Крок»: «Карамболь» 22.50 Настальгічны дывэртысмент, ч. 1 15.35 Заключны канцэрт фестываля мастацтва Беларускага ўніверсітета культуры, ч. 1 16.45 Тэлебачанье — школе. Прыводазнаўства 17.30 Навіны 17.40 Дзедка за рэпку 18.10 Навіны 18.25 Навіны ВВС 19.00 Крымінальная хроніка	Астанкіна. 16.00 Мульцтролія 16.20 «Элен і дзеци» 16.50 Свет сёння 17.00 ...Да 16 і старэйшым 17.40, 20.30 Надвор'е 17.45 «Хто ёсьць хто. XX стагодзьдзе» 18.00 Гадзіна пік 18.25 «Дзікая Ружа» 18.55 «Дзе так вольна дыхае чалавек?» 19.40 Добрай ночы, малышы! 20.40 Москва — Крэмль 21.00 Лато «Мільён» 21.30 «Рока і яго браты», м/ф (Італія) Канал «Астанкіна» 5.30, 7.00 Раніца 6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 20.00, 22.50, 0.50 Навіны 8.00 «Вайна гобатаў» 8.25 «Дзікая Ружа» 9.00 «Жыцьцё заапаркаў» 9.35 Спявай і. Пляшыўцаў 14.00 «Гарачай і іншыя» 15.00 Сустрэча пісменнікаў, кампазітараў і паэтаў з дзецемі ў Канцэртнай студы	8.35 «Санта-Барбара» 9.25 Ранішні канцэрт 9.45 На палітычным Алімпе 10.35 Тэлегазета 10.40 Сляянская пытаныне 15.20 Студыя «Рост» 16.05 Святая кожны дзень 16.15 Мульцы-пульцы 16.25 Новая лінія 17.05 Кліп-антракт 17.10 Будні 17.50 У съвеце аўта-і мотаспорту 18.20 Свая гульня 18.50 Пяць хвілін пра добрае жыцьцё 19.25 Падрабязнасць 19.35 «Санта-Барбара» 20.25 Бэнэфіс А. Басілава 21.30 Я — лідэр 22.30 Аўтамгненне 22.25 Спартовая карусель 22.30 Плошча мастацтва 23.30 Зоркі гавораць Санкт-Пецярбург 6.30 «Добрай раніцы»	Канал НТВ 17.00 Мультфільм. 17.30 «Дзікая прырода: баражыза за жыцьцё». 14-я сэрыя. 18.00 і 21.00 «Сёння». 18.35 Такое спартовае жыцьцё. 19.10 Маст. фільм «Капальні цара Салімана». 21.35 «Сапраўдны ангельскі поспех», 2-я сэрыя. 22.35 Часінка. 23.10 Кіно не для ўсіх. «Маркун», Сонечны бераг», «Прэлюдыя».
--------------------------------	---	---	--	---

Пятніца, 21 кастрычніка	19.00 Эканаміст 19.10 «Вытокі». Урокі беларускай мовы. Прэм'ера цыклу 19.20 Надвор'е 19.25 «Таму што любілі...» Памяці А. Чуланава 19.55 Актуальнае інтэрвю. Старшыня КДБ Беларусі У. Ягораў 20.15 «Тэлесябрына» 20.30 Кантакт 20.35 Калыханка 21.00 Панарама 21.35 Пяць хвілін на жарты 21.40 Пад купалам Сусьевету 22.00 На сэсіі ВС РБ: «Белае сонца пустыні», м/ф Канал «Астанкіна» 5.30, 7.00 Раніца 6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 20.00, 22.50 Навіны 8.00 Сарока 8.25 «Дзікая Ружа» 9.00 Агарод цэлы год 9.30 А. Глазуную. Паэма-фан-	тазія «Мора» 14.00 «Гарачай і іншыя» 15.00 «Кэтвіз» 16.00 Рок-урок 16.50 Свет сёння 17.00 Чалавек і закон 17.35, 20.30 Надвор'е 17.40 Дакументы і лёсі 18.00 Бамонд 18.20 «Дзікая Ружа» 18.50 Поль цудаў 19.40 Добрай ночы, малышы! 20.40 Чалавек тыдня 21.05 «Вуліцы Сан-Францыска» 22.05 «Погляд» Канал «Астанкіна» 5.30, 7.00 Раніца 6.50, 7.50, 8.50, 9.50, 14.50, 15.50, 17.50, 20.00, 22.50 Навіны 8.00 Сарока 8.25 «Дзікая Ружа» 9.00 Агарод цэлы год 9.30 А. Глазуную. Паэма-фан-	8.00 Навіны ABC 8.25 Паехалі 8.35 «Санта-Барбара» 9.25 Здарова жывеш 9.40 У съвеце жывёл 10.35 Тэлегазета 10.40 Сляянская пытаныне 15.20 Студыя «Рост» 15.50 Там-там-навіны 16.05 Святая кожны дзень 16.15 Новая лінія 16.55 Дыснэй штопятніцы 17.55 SOS 18.05 Лайка сусьеветаў 19.25 Падрабязнасць 19.35 «Санта-Барбара» 20.30 Маскі-шоў 21.05 «К-2»: «Абзац» 22.20 Аўтамгненне Канал «Расея» 6.30 Формула-730 7.00, 11.00, 15.00, 19.00, 22.00 Весткі 7.20 Патрабуюцца... патрабуюцца... 7.30 Час дзелавых людзей	8.00 Навіны ABC 8.25 Паехалі 8.35 «Санта-Барбара» 9.25 Здарова жывеш 9.40 У съвеце жывёл 10.35 Тэлегазета 10.40 Сляянская пытаныне 15.20 Студыя «Рост» 15.50 Там-там-навіны 16.05 Святая кожны дзень 16.15 Новая лінія 16.55 Дыснэй штопятніцы 17.55 SOS 18.05 Лайка сусьеветаў 19.25 Падрабязнасць 19.35 «Санта-Барбара» 20.30 Маскі-шоў 21.05 «К-2»: «Абзац» 22.20 Аўтамгненне Канал НТВ 6.30 «Добрай раніцы»	17.30 «Дзікая прырода: баражыза за жыцьцё». 15-я сэрыя. 18.00 і 21.00 «Сёння». 18.35 Футбольны клуб. 19.35 Маст. фільм «Сэр». 21.35 «Сапраўдны ангельскі поспех». 3-я сэрыя. 22.35 Часінка. 23.10 Маст. фільм. А.Хічкок «Птушка».
--------------------------------	---	---	---	--	---

Субота, 22 кастрычніка	21.35 Пяць хвілін на жарты 21.45 «Дым», с. 3 22.55 Пад купалам Сусьевету 23.05 «Каскад» 23.20 Відзьма-ніявідзьма 0.20 Футбол. Фінал кубку Беларусі сярод жаночых каманд 8.40 Пяць хвілін на жарты 8.50 «Белае сонца пустыні», м/ф **Канал «Астанкіна»** 6.30 Суботнія раніца дзелавога чалавека 7.15 Спорт-шанец 7.45 Слова пастара 8.00 Поклі джунглі 8.30 Кампанія «Мір» 10.00 Ран

Будзьце пільнымі: вас слухаюць!

учора ў рэдакцыю
СВАБОДЫ затэлефанаваў
адзін усхвалівани
пэнсіянэр, які жыве на
вул. Чарвякова ў Менску.

Ен паведаміў, што ўжо
некалькі дзён ягоны радыё-
прыёмнік прымае на
ультракароткіх хвалях (частата
108 MHz) усе размовы зъ
нейчай кватэры. Караспандэнт
СВАБОДЫ выехаў на званок і
праверыў факт. Сапраўды,
побач з хвялімі «Радыё
Rocks» выдатна слухалася
нейчай кухня, быў чуваць на-
ват шум вады з крану і шоргат
пантоФляў.

Звязаўшыся з адной зна-
ёмай нам ахойнай фірмай, мы
высыветліві, што паставіць ква-
тэру альбо офіс на праслу-
хуваньне ня дужа складана,
неабходныя тэхнічныя сродкі
за 50—100 даляраў можна

купіць нават на менскіх рын-
ках. «Жучок» досьць прости: мікрофон і перадатчык, якія
закладваюцца звычайна ў ра-
зетку альбо «трайнік». Тран-
сляція ідзе па пэўнай радыё-
хвалі ў радыёсе прыкладна
двухсот мэтраў. Зразумела,
каб паставіць «кука», трэба
патрапіць у памяшканье.
Такім чынам, калі вы пада-
зраецце, што вас могуць пра-
слухоўваць, запрасіце спэцы-
ялістку якой-небудзь ахойнай
фірмы, і яны з дапамогай
свайгі апаратуры вельмі лёгка
выявіць усіх «жукоў» (калі
такія ёсьць).

А што датычыць апісанага
намі выпадку, то паведамляем
падрабязнасці, з дапамогай
якіх гаспадары кватэры мо-
гуць пазнаць сябе. Арыентыр:
вул. Чарвякова, 6 — тут жыве
наш пэнсіянэр. У размовах,

што ён чуў па радыё,
фігуруюць: дачка Аня, якая
вучыцца ў 8-й клясе, 14
каstryчніка яна распавядала
маші, што пісала ў школе
сачыненне па «Капітанскай
дачы» Пушкіна; старэйшы
сын, які жыве асобна, але
часта прыезджае да бацькоў;
собака Несі, у якога нядайна
апухла адно вуха; гаспадар,
які незадаволены сваёю сак-
ратарка і казаў дома, што
зьбіраецца яе звольніц... Калі
гэта пра вас, то праверце
разэткі ў сваёй кухні —
адтоль ідуць ў эфір усе раз-
мовы. Зтым посыху. Гана-
пар за інформацыю можаце
пералыць у дзяржаўны бю-
джэт.

Іван СІДАР

Міліцэйскія навіны

У Гарадзенскай абласной управе ўнутраных справаў
выпускаюць насыщенну газету з цікавай назвай: «Пад
дисцыплінарным каўпаком».

У ёй паведамляецца пра тых супрацоўнікаў, якіх выганяюць
з міліцыі або караюць праз суд. А такіх хапае. Таму ўжо
выйшла некалькі выпускай «каўпака». За перародаж
аўтамабілю звольнены інспектар А.Апанас з Мастоў і
опэруючыя наважаны крымінальнага вышуку з Горадні
і Куйшынінікай. Выганяюць за п'янку, судзяць за крадзеж
бэнзину і нават часам за забойства. А нядайна засудзіл двух
воранаўскіх міліцыянтаў, якія спаганялі на беларуска-летувіскай
мяжы гроши з падарожных.

У.ДАВІДОВІЧ

А ты заклеіў вонкі?!

У Ваўкаўскім знойшлі вельмі арыгінальны спосаб
прымусіць грамадзянаў эканоміць цяпло ў кватэрах.

На пад'ездах усіх шматпавярховых дамоў з'явіліся аўтавы, у
якіх адміністрацыя ЖЭСаў грозна папярэджаюць: калі хоць
у адной кватэре не заклеіць вонкі, цяпло на будзе падавацца
на ўесь дом. Чаго толькі не прыдумае чыноўнікі!

Валодзя ЯНЧУК

Гары яно гарам, такое каханье

У вёсцы Зялёна Полацкага раёну муж і жонка
сталага веку ўшчалі паміж сабою сварку.

Нэрви падлітага мужа (жонка таксама была «пад мухай»)
ня выпрывалі, і ён узяў ды ablou сяброўку жыцця нейкай
гару чаю вадкасцяй і падлапіў. На шчасце, полымя ўдалося
ўтамаваць, але жанчына атрымала сур'ёзныя апекі. Кабету
забрала хуткая дапамога, а падлышчыка накіравалі ў раённую
міліцыю.

В.К.

Вокладку для новага пашпарта можна купіць у Беластоку

На Беластоцкім рынку прадаюцца вокладкі для трох
замежных пашпартаў — беларускага, расейскага і
летувіскага.

На першых дзівюх надлісі зробленыя па-ангельску, а на
апошнім — па-летувіску. У Рэспублікі Беларусь, наколькі вядома, яшчэ ня
браліся за выраб уласных пашпартаў. Але ў Летуве іх атрымала
большасць насельніцтва. Дый мы на лыкам шытъ: беларускі
пашпарт мае ўжо А.Лукашэнка ды некалькі сталічных школьнікай,
якія вучанца толькі на «пяцёркі».

М.МІКАЛАЙЧЫК

Вы любіце СВАБОДУ, мaeце вольны час
і хочаце крыху зарабіць?

Наша газета можа заключыць з Вамі
дамову на распаўсюджваньне СВАБОДЫ.

Тэлефануцьце ў рэдакцыю:

36-24-41

Багатая публіка любіць глядзець бокс у рэстаране

14 каstryчніка ў менскім
рэстаране «Юбілейны»
Беларуская асацыяцыя
прафесійнага боксу
наладзіла шоў-турнір з
удзелам знакамітых і
маладых баксёраў.

Афанасьевіца і Валеры Дайнэ-
ка, дэмантраваліся моды ды
выступаў эратычны шоў-балет.

Пра ганарагі баксёрам не
паведамлялася, аднак нам
удалося высыветліць, што за-
плацілі ім досьць прыстойна: на
400—1000 даляраў. Акрамя
таго, адна авіякампанія
ўзнагародзіла пераможцу
бясплатнымі билетамі на
авіярэйс Менск—Дамаск—
Менск.

Дэпутат ВС Генадзь Карпен-
ка, якога запрасілі сіды арганізаторы, сказаў караспандэнту СВАБОДЫ, што наступны
турнір такога кшталту будзе
праведзены ў Маладечне.

Валеяньціна НЯГНЕВІЧ

24-гадовы бізнесмэн абраны прэзыдэнтам менскага Ротары-клубу

У суботу, 15 каstryчніка,
менскі Ротары-клуб, які
аб'ядноўвае дзяловых
людзей, наладзіў
прэзэнтацию з нагоды
свайгі регістрацыі ў
міжнароднай асацыяцыі
Rotary International.

У заходніх краінах Ротары-
клубы маюць вялікі ўпышы і
досьць прыстойную рэпутацыю

у грамадстве. У гэтых
элітарных арганізацыях гурту-
юцца багатыя людзі з мэтаю
супрацоўніцтва з дзеля добра-
быту сваёй нацыі, съцвяр-
джаючы чысціню дачыненінья
у бізнесе, пашыраць добра-
чыннасць.

Што ж да менскага Рота-
ры-клубу, то ён толькі распла-
чынае сваю дзейнісць. У яго

склад уваходзяць 25 чалавек,
сярод якіх, напрыклад, прэзы-
дэнт Беларускай фондавай
біржы Леанід Шатон, банкіры
Валеры Новік («Белбізнес-
банк») і Сяргей Цімошын («Бе-
лаграпрамбанк») ды інш. Прэ-
зыдэнтам клубу абраны 24-
гадовы Аляксандар Бязьберды,
які ўзначальвае акцыянэрнае
таварыства «Белтрас».

На прэзэнтациі прысутнічалі
каля 120 гасцей, у тым ліку
паслы Байгараў, Вялікай-
Брытаніі, ЗША, Індый, Нямеч-
чыны, суседніх балтыскіх
краінаў і Рэспублікі Беларусь.
Былі таксама прадстаўнікі Ротары-клубаў з
Масквы, Санкт-Пецярбурга,
Вільні, Ригі і заходніх краінаў.

Сяргей СТУЖКА

На здымку: прадстаўнік ан-
гельскага Ротары-клубу
Дэйвід Паўэр з горада Но-
тынгема (пабраціма Мен-
ску) павяязвае Аляксандру
Бязьбердаму прэзыдэнцкі
мэдаль, выраблены на
съцззамову ў Англіі.

ПРЕСТИЖНАЕ ІМЯ

МАГНАТБАНК



ПРЕСТИЖНЫ БАНК

MAGNATBANK

Беларускі акцыянэрны камэрцыйны банк

Апэратыўна, прафесійна, з павагаю да кліентаў —

УСЕ ВІДЫ БАНКАЎСКІХ ПАСЛУГ.

*Калі Вы хочаце зажаноміць час і памножыць свае капіталы, становіццася кліентам
Магнатбанка.*

БЯСПЛАТНА, БЕЗ ПРАБЛЕМАЎ І БЕЗ ЧАРГІ

- адкрываем рахункі;
- прымаєм плацёжныя дакументы да 16-й гадзіны;
- ажыцьцяўляем плацяжы па Беларусі на працягу трох гадзін;
- афармляем дэпозытныя уклады фізычных і юрыдычных асобаў;
- ажыцьцяўляем разлікі з Расеяй на працягу трох банкаўскіх дзён.

Купляем і прадаем расейскія рублі.

*Калі Вы жадаеце стаць саўладальнікам банка з прэстыжнай назвой і самым
дынамічным развіціцём, купляйце акцыі Магнатбанка.*

*Вы можаце падпісацца на акцыі
МАГНАТБАНКА па адрасе:
Рэспубліка Беларусь, 220050 г.Менск,
вул. Берсана, 14
Тэлефоны:20-55-34
Прымальня.....20-55-34
Аддзел карэспандэнцкіх рахунку,
куплі-продажу расейскіх рублёў.....20-56-25*

*Адзел капітальных папераў.....20-76-25
а таксама ў філіях Магнатбанка:
№1 — 220050, г.Менск, вул.Чарнышэўская, 10а.
Тэл. 66-00-73, 66-11-55.
№2 — 212029, г.Магілёў, вул. Ленінская, 1.
Тэл. (0222) 25-37-18.
№3 — 213800, г.Бабруйск,
вул. Марка/Пушкіна, 78/122. Тэл. (0251) 2-77-92.*